

MTM, Myndigheten för tillgängliga medier

Rapport från intervjuer, ”Från Textview till Epub3”

Mars 2018, Markör Marknad och Kommunikation AB

Uppdrag:	Intervjuer av användare, lärare och rådgivare av Textview
Beställare:	MTM, Myndigheten för tillgängliga medier
Kontaktperson uppdragsgivare:	Björn Westling
Projektledare Markör:	Magnus Olsson
Undersökningsperiod:	Januari–februari 2018

Innehåll

Inledning	3
Undersökningens bakgrund och syfte	3
Genomförande, urval, metod och målgrupp	3
Resultatredovisning	3
Resultatredovisning del 1, användare	4
Resultatredovisning del 2, lärare och rådgivare	6
Bra saker med Textview som bör bevaras	6
Brister med Textview och önskemål för framtiden	6
Övriga synpunkter	7
Sammanfattning av de viktigaste synpunkterna	8
Bilaga 1 User stories användare	9
Intervju 1	9
Intervju 2	10
Intervju 3	11
Intervju 4	13
Intervju 5	15
Intervju 6	16
Intervju 7	17
Bilaga 2 User stories lärare och rådgivare	20
Intervju 8	20
Intervju 9	21
Intervju 10	23
Intervju 11	24
Intervju 12	26
Intervju 13	27
Intervju 14	28
Intervju 15	30
Intervju 16	32
Intervju 17	33

Inledning

Undersökningens bakgrund och syfte

MTM har ett projekt tillsammans med Specialpedagogiska Skolmyndigheten avseende e-textformat och en övergång till Epub3 från Textview. Epub har stor potential att ge mer funktionalitet genom att det möjliggör att skärmläsningsprogram kan känna av olika typer av innehåll (genom uppmärkning). Olika målgrupper kan bättre ta del av den nya produkten tack vare universal design.

För att fånga upp användarnas behov behöver uppskattade funktionen i Textview kartläggas och bibehållas i någon form i Epub3. Denna undersökning syftar till att kartlägga vad det är som uppskattas med Textview och att få fram testare av Epub3-formatet senare i projektet.

Genomförande, urval, metod och målgrupp

Totalt genomfördes 17 intervjuer via telefonintervjuer. Av dessa var 7 användare och 10 var lärare eller rådgivare. Urvalet tillhandahölls av MTM och SPSM och för att ingå i målgruppen var det främsta kriteriet erfarenhet av Textview.

Frågeställningar/frågeområden är framtagna av MTM och SPSM, men intervjuaren (Eva Ottosson) har haft fria händer att anpassa frågorna under resans gång, vilket hon framförallt har gjort mot gruppen lärare/rådgivare där upplägget ändrades ganska mycket efter tre genomförda intervjuer.

Intervjuerna skedde under januari-februari och de flesta intervjuer tog omkring en timme att genomföra.

Resultatredovisning

Resultatredovisningen i detta projekt består av en sammanfattning och slutsatser kring vad som tagits upp av både användare och lärare/rådgivare. I en bilaga finns även en sammanfattning av alla respondenter i en form av user stories. Intervjuanteckningarna i sin helhet är ett arbetsmaterial som arbetsgruppen för projektet fått tillhanda för att få möjlighet att upptäcka intressanta findings som eventuellt missas i sammanfattningen.

Resultatredovisning del 1, användare

I intervjuerna med användarna blev det ganska stort fokus på vad som inte fungerade optimalt i Textview och vad som således är önskemål för framtiden.

Några områden med förbättringspotential nämndes av de flesta användarna, som anteckningsfunktionen, kopiering av text och tabellerna.

Anteckningsfunktionen är något som upplevs viktigt, men som inte fungerar bra. Istället för att anteckna direkt i boken används i regel word vid sidan om. Det är ett extra moment och vore smidigare att ha anteckningsfunktionen direkt i programmet.

En funktion som upplevs viktig men som inte fungerar tillfredställande är kopiering av text. Det upplevs omständligt att kopiera större textavsnitt och det finns även önskemål att det skulle gå att kunna markera texten som ska kopieras med talsyntes.

Tabellerna fungerar inte bra som det är idag, det som nämns som ett gott exempel är hur tabellerna fungerar i Excel.

Lite mer övergripande tas det upp att det fortsatt är viktigt med en enkel design. Väldigt viktigt att det inte blir några "fancymenyer", som försvårar användningen. Kopplat till detta tog även någon upp att det idag inte är möjligt med en avancerad och flexibel användning samtidigt, utan det krävs att ha andra program parallellt. Förslaget för att lösa detta vore en enkel version som är väldigt lättanvänd, samt en mer avancerad version som gör användningen mer flexibel.

Något som inte fungerar bra i Textview är specialtecken och då inte minst utländska tecken. En annan typ av specialtecken som det finns önskemål att kunna läsa i framtiden är notskrift. På temat sådant som inte går bra att läsa idag ligger även PDF-filer och fonetisk skrift.

Det finns önskemål om att FAQ ska vara lättåtkomligt, samtidigt som önskemålet är att det ska vara så självinstruerande så man slipper sitta med en manual. Sökfunktion är något som lyfts upp som viktigt och när det gäller kortkommandon nämns att det borde vara vanliga standardiserade kortkommandon. Det nämns även att det är viktigt att veta vart i boken man befinner sig.

De flesta intervjuade användare är blinda, men önskemål från dyslektikerna är färgvalet, framförallt svart text på vit bakgrund och inte i gråskala. För denna målgrupp är av förklarliga skäl bilderna mycket viktigare än bildbeskrivningarna.

Storleken på biblioteket skulle kunna bli större, då det finns personer med behov av ett bibliotek på mer än 100 böcker.

En synpunkt som tas upp från ett par håll är problematiken att få studentlitteraturen till Textview i tid. Ledtiden är så lång att från det att litteraturlistan på en kurs presenteras till att den kommer är det risk att kursen redan är avslutad.

Resultatredovisning del 2, lärare och rådgivare

Denna målgrupp har naturligtvis en del synpunkter som tangerar användarnas, men det kommer även upp en hel del nytt.

Det som framförallt är återkommande från användarnas synpunkter är att anteckningsfunktionen är bristfällig idag och att det är arbetskrävande att kopiera till word. I word tappas dessutom funktioner som finns i Textview. Anteckningarna bör, förutom att skriva direkt i boken, även kunna exporteras, delas och skickas. Det bör även finnas en funktionalitet som gör att det går att skriva svar på frågor direkt i boken. Andra brister som nämnts tidigare är att det fungerar dåligt med PDF och att Textview fungerar dåligt med tabeller. Önskemålet om noter kopplat till musik tas också upp.

Bra saker med Textview som bör bevaras

Enkelheten är det många som nämner i positiva ordalag, att det är enkelt att navigera i Textview. Detta är något som upplevs som väldigt viktigt att bevara. Mer konkreta exempel på enkelheten är bra snabbkommandon, självinstruerande, att byta avsnitt, att komma tillbaka där man senast var i boken, att hitta sidor och söka rubriker.

Textview upplevs bra för punktläsare och generellt bra för blinda jämfört med synnedsatta och dyslektiker. En funktion som dock upplevs positiv för dyslektiker är att det blir mer tillgängligt tack vare bara en bokstav att söka på.

Brister med Textview och önskemål för framtiden

Ett viktigt önskemål är att läsprogrammet ska vara plattformsoberoende. Dessutom är den teknik som används för att ladda ner böcker föråldrad, istället för CD-rom bör det gå att ladda ner litteratur online.

Att lägga till, och ta bort, bokmärken upplevs som en viktig funktion.

Ett problem som flera upplevt är att det i Textview är lätt att böcker tas bort när stängning sker på fel sätt. Även lathundar är lätt att råka ta bort.

Textview upplevs inte som bra anpassat för dyslektiker eller för personer med synnedsättning. Det skulle behövas bättre stöd för förstoring, kontraster, möjlighet att expandera bokstäver och stöd av färger o bilder. En tanke är att ha olika användargränssnitt för blinda, för de med synnedsättning och de med dyslexi. Textview upplevs också visuellt

tråkigt, vilket inte bara påverkar de med dyslexi och synnedsättning, utan även seende klasskamrater till blinda eller synskadade i parövningar och grupparbeten.

Några saker som tidigare nämndes som bra, som andra nämner som önskemål på nya läsprogrammet är att det ska bli mer självinstruerande och ha enklare snabbkommandon.

Det anses viktigt att boken är utformad som en bok och ser ut som den tryckta.

Några mer specifika önskemål som nämns av enstaka personer är att det måste fungera med gratis talsyntetröster, bör vara kompatibelt med Chromebook, möjlighet att kombinera anteckningsfunktion med bokmärken, bör finnas funktion för att lägga in eller ta bort bilder och att det borde finnas en snabbmeny som kompletterar de 10 vanligaste snabbkommandona.

Övriga synpunkter

En sak som ligger utanför själva funktionaliteten, men är viktig, är stöd och kunskap kopplat till läsprogrammet. Ett problem som uppges idag är att lärare och resurspersoner inte känner till alla bra funktioner i Textview och det gör att eleven får sämre stöd och inte kan bli självständiga i den utsträckning som är nödvändig. Ett tips som kom kopplat till det är Youtube-utbildning som ett sätt att utbilda/instruera lärare och rådgivare.

Iphone är det dominerande "arbetsredskapet" av användarna, vilket bör beaktas.

Sammanfattning av de viktigaste synpunkterna

En sak som är väldigt tydlig gällande vad som är bra med Textview och bör bevaras är enkelheten. Enkel design och enkelt handhavande är väldigt uppskattat och väldigt viktigt att tänka på framgent.

Textview fungerar bättre för blinda, än för synskadade och dyslektiker. Framförallt är det andra funktioner som det behöver fokuseras på mot dessa målgrupper, men även behöver designen bli mer tilltalande.

Gällande teknik är det såklart ett önskemål att kunna ladda ner litteraturen online, men även att tekniken ska vara plattformsoberoende.

Det finns några tydliga brister på funktionaliteten idag som behöver åtgärdas. En av bristerna är möjligheten att kunna anteckna och svara direkt i boken. Möjligheten bör även finnas att kunna exportera och skicka anteckningar och svar. Kopieringsfunktionen upplevs också vara undermålig, det är i och för sig ofta kopplat till anteckningarna men är oavsett något som bör vara bättre i framtiden. Specialtecken som vissa bokstäver vid främmande språk eller musiknoter är också något som "måste" fungera i Epub3. PDF:er är vanligt förekommande, men har inte fungerat bra i Textview.

Bilaga 1 User stories användare

Intervju 1

Bakgrund: Man blind sen 16 års ålder. Är intresserad av utveckling av hjälpmedel.

Som användare av datoriserade enheter och hjälpmedel

Vill jag

- ✓ ha portabilitet och kunna använda mina böcker, anteckningar och arbetsmaterial på olika enheter
- ✓ ha ett fåtal standardiserade och enhetliga snabbkommandon

Som blind användare av datoriserade enheter för läsning och arbete

vill jag

- ✓ ha tillgång till lexikon med direktlänk till min bok eller mitt arbetsmaterial
- ✓ själv döpa och ordna böcker och material i mitt digitala bibliotek
- ✓ ha inläst mänskligt tal för ett korrekt uttal av skönlitteratur på annat språk än svenska
- ✓ använda register och länkade textelement

tycker jag inte om

- ✓ att använda punktskrift på läsplatta – det är ”inte effektivt att applicera punktskrift på den stela ytan”

Som blind programmerare

måste jag i mitt arbete och för fortbildning

- ✓ ha ett läsprogram som återger syntax och formatering absolut korrekt
- ✓ kopiera större textmängder med korrekt syntax och bibehållen formatering
- ✓ navigera snabbt och exakt för att detaljstudera kurslitterat och arbetsmaterial
- ✓ veta exakt var jag befinner mig i boken som jag arbetar med
- ✓ oftast ta in ett omfattande kurslitteratur i mindre delar under en längre tid
- ✓ ha inläst mänskligt tal när jag snabbt ska ta in större mängder kurslitteratur i ett svep

använder jag

- ✓ punktskrift som stöd för att korrekt uppfatta syntax och formatering i kurs- och facklitteratur

kan jag inte

- ✓ navigera tillräckligt exakt i Legimusappen för att lyssna på kurslitteratur i Iphone

Intervju 2

Bakgrund: Man, synskadad användare av läsprogram sedan 20 år. Akademiker – humanistiska och samhällsvetenskapliga studier. Intresserad av att bidra till utveckling och spridning av hjälpmedel.

Som blind användare av hjälpmedel och datoriserade enheter

har jag

- ✓ en mix av ny och äldre utrustning
- ✓ fortsätter jag använda äldre teknik om den funkar bra
- ✓ är jag väl förtrogen med Word
- ✓ är jag intresserad av att följa och bidra till utvecklingen av program och annan utrustning
- ✓ är jag ofta på resa

störs jag

- ✓ av den hårda radbrytningen i Textview som gör att det blir ett hack i talsyntesuppläsningen

Som blind med intresse för aktualiteter, samhälls- och kulturbevakning

följer jag

- ✓ taltidningar i RATS-telefon och i Iphone med Legimusappen

Som akademiker och universitetsanställd utbildningshandläggare (Research and Research Education Officer)

vill jag

- ✓ söka efter textsträngar och navigera mellan rubriker när jag läser facklitteratur och arbetsmaterial med mitt läsprogram

föredrar jag

- ✓ ett läsprogram med samma standardiserade snabbkommandon som i skärmläsare

behöver jag

- ✓ ta del av aktuell facklitteratur, oftast på engelska och även i tidskriftsform

läser jag ibland

- ✓ franskspråkig text

begränsas jag

- ✓ av bristande tillgång på digitaliserad facklitteratur
- ✓ av att behöva vänta på digitalisering av nytgivnen litteratur

kontaktar jag

- ✓ förlag och författare för att få tillgång till manus och slutversion i pdf- eller Wordformat för att hålla mig ajour

får jag bara

- ✓ ibland tillgång till manus eller slutversion av ny litteratur

kan jag inte

- ✓ själv kontrollera rättelser, ändringar och andra skillnader i manus eller slutversion mot den tryckta boken

fungerar det bra för mig

- ✓ att läsa pdf-er

Som humanist med litterära och kulturella intressen

vill jag

- ✓ ta del även av smalare skönlitteratur
- ✓ svenska och utländska litterära och kulturella magasin

vill jag inte

- ✓ läsa poesi framför datorn

läser jag skönlitteratur

- ✓ oftast med Daisyspelare
- ✓ ofta på engelska

har jag svårt

- ✓ att få tillgång till artiklar och skönlitterära publiceringar i svenska och utländska magasin

Som blind resenär i tjänsten och på fritiden

vill jag

- ✓ använda Textview i min Iphone

använder jag

- ✓ Iphone för anteckningar

Intervju 3

Bakgrund: Ung kvinna, har aldrig varit fullt seende och har en synnedsättning som kommit gradvis, blev blind för sex år sedan. Nybliven student.

Som ung användare av datoriserade enheter och hjälpmedel

är för mig

- ✓ att använda något någon gång om dagen, att *inte* använda det så ofta

Som blind användare av datoriserade enheter för nöjesläsning

vill jag

- ✓ ha inläst mänskligt tal för skönlitteratur och annan avkopplande läsning
- ✓ helst lyssna på böcker med inläst mänskligt tal i min telefon
- ✓ har jag ibland en talbok på som bakgrundsljud i min Daisyspelare

Som tidigare seende

- ✓ har jag synminnen och kan relatera till vardagliga ord och begrepp i en bildbeskrivning

Som blind student på statsvetenskapligt högskoleprogram

måste jag

- ✓ ha tillgång till digital kurslitteratur snabbt

har jag en fördel framför seende

- ✓ när jag snabbt kan hitta ord, begrepp och sidor i mitt läsprogram

är jag effektiv i mina studier

- ✓ när jag använder mitt läsprogram med talsyntes med högre hastighet och punktskriftsdisplay
- ✓ när jag kan smidigt kan samla ihop och snabbt orientera mig i mina anteckningar

vill jag

- ✓ veta var jag befinner mig i den fysiska boken
- ✓ få förslag på sökträffar med en mening, så som i Legimusappen, så att jag vet om träffen är relevant
- ✓ ha bildbeskrivningar och taktila bilder
- ✓ få klickljud för länkar till bildbeskrivningar
- ✓ ha tabellbeskrivningar
- ✓ välja talsyntesröst efter språket som min kurslitteratur är skriven på

kan jag se fördelar med

- ✓ att min enhet med mitt läsprogram är portabel
- ✓ att själv kunna döpa min kurslitteratur i mitt digitala bibliotek
- ✓ att anteckna i ett läsprogram, om jag kan gå till mina anteckningar både direkt när jag läser i boken och från en särskild flik

tycker jag inte om

- ✓ pdf-er

Som blind gymnasiestuderande på naturvetenskapligt program

har jag kunnat

- ✓ läsa matematik i Textview

har jag saknat

- ✓ grafritande räknare

Som blind franskstuderande på gymnasienivå

har jag inte kunnat

- ✓ läsa fonetisk skrift

Intervju 4

Bakgrund: Kvinna, med flera akademiska utbildningar. Har grav dyslexi och dyspraxi och är beroende av att kunna lyssna på kurs- och facklitteratur och tala in anteckningar och egna texter. Ej synnedsättning.

Som grav dyslektiker med dyspraxi

föredrar jag

- ✓ att fråga mig fram och be om hjälp i vardagliga situationer framför att försöka läsa själv

kan jag inte

- ✓ nå längre än till nivån i årskurs 6 i läsning och skrivning, oavsett hur mycket jag tränar

kan jag med kompensatoriska hjälpmedel

- ✓ studera på hög akademisk nivå
- ✓ ha ett livslångt lärande

har jag

- ✓ klarat att ta en dubbel master

är min

- ✓ privatsekreterare min ingång till yrkeskarriär

Som dyslektisk användare av läsprogram och andra kompensatoriska hjälpmedel

anser jag

- ✓ att kopiera och söka är de viktigaste funktionerna i ett läsprogram

har jag svårt

- ✓ att minnas ordningsföljder

kan jag inte

- ✓ komma ihåg och använda snabbkommandon

är jag beroende

- ✓ av att få text uppläst
- ✓ av röststyrning och klickkommandon

använder jag

- ✓ taligenkänningsprogram

blir jag hjälpt

- ✓ av illustrationer

vill jag

- ✓ ibland kunna lyssna på en text utan att sitta framför datorn

Som dyslektisk universitetsstuderande

måste jag

- ✓ ha all text uppläst
- ✓ ha olika läsprogram och utrustning för olika material och textformat

bearbetar jag mitt studiematerial

- ✓ genom att kopiera från läsprogram, lägga in egna ljudanteckningar och bilder i PowerPoint

har jag svårt

- ✓ att ta del av onlinepubliceringar och andra låsta format

saknar jag

- ✓ läsprogram för att läsa epub-filer

måste jag lägga mycket tid

- ✓ på att konvertera pdf-er och göra olika material och format tillgängliga för uppläsning

behöver jag ha

- ✓ min kurslitteratur tillgängliggjord i tid

Som dyslektisk språkstuderande

måste jag

- ✓ ha talsyntesröst på rätt språk för uttalsstöd

använder jag

- ✓ kompensatoriska hjälpmedel för stavning och skrivande

Intervju 5

Bakgrund: Kvinna, helt blind större delen av livet och med synnedsättning sedan tre års ålder.

Arbetar som rådgivare på SPSM.

Som användare av dator, smartphone och annan utrustning

vill jag

- ✓ ha smidig vardagsteknik som är lätt att ta med sig
- ✓ kunna ladda ned och använda digitala böcker offline

Som blind och tidigare seende

vill jag

- ✓ lyssna på skönlitteratur som är inläst med "rätt" röst i min telefon

står jag inte ut med

- ✓ bara tal för kurslitteratur

har jag inte

- ✓ lärt mig läsa matematik med punktskrift i grund- och gymnasieskolan

Som blind vid studier och fortbildning i specialpedagogik

vill jag

- ✓ läsa fack- och kurslitteratur med både talsyntes och punktskriftsdisplay
- ✓ anteckna med punktskrift
- ✓ kunna kopiera längre sjok från kurslitteraturen till mina egna Wordanteckningar
- ✓ se direkt var jag befinner mig i den fysiska boken
- ✓ se bokens disposition och rubriknivåer kontinuerligt vid sidan av den löpande texten
- ✓ ha samma förlagsinformation som finns i den tryckta boken

- ✓ enkelt växla mellan olika talsyntesröster beroende på vilket språk det är i min bok, i ett avsnitt eller i ett längre stycke i den
- ✓ ha tydliga bildbeskrivningar som anger syfte och vad som är karakteristiskt för bilden
- ✓ ha min kurslitteratur i tid!

har jag svårt

- ✓ att läsa tabeller och tabellbeskrivningar utan hjälp av någon seende
- ✓ att läsa statistik och annan litteratur som uttrycker matematiska samband med formler och specialtecken

Som musiklärare

måste jag

- ✓ ta fram eget studiematerial och arrangemang för mina elevgrupper

Som musiklärare och fortbildare av musiklärare

vet jag

- ✓ att musiklärare inte följer en bok
- ✓ att musiklärare *alltid* måste ta fram mycket eget material och egna arrangemang för sina elevgrupper, oavsett om de är seende eller har synnedsättning

anser jag att

- ✓ ett läsprogram med digitaliserade noter för punktskriftsskärm måste ha hög prioritet
- ✓ SPSM, i likhet med motsvarande myndighet i andra nordiska länder, borde erbjuda digital konvertering av noter

Intervju 6

Bakgrund: Kvinna, helt blind på ett öga och med synnedsättning på det andra, dyslektiker, arbetar som förskollärare. Daglig och flitig användare av iphone och PC-dator, använder även ipad. Använder läsprogram främst i en studiesituation.

Som användare av dator och telefon

är jag

- ✓ nyfiken och tycker om att kolla runt i program och funktioner
- ✓ är jag en daglig och flitig användare av min PC och min iphone

- ✓ lär jag mig inte snabbkommandon

Som användare av läsprogram

vill jag

- ✓ att den digitala boken ska se ut som den fysiska
- ✓ veta var jag befinner mig i den fysiska boken när jag läser, söker och navigerar
- ✓ behöver jag det mest när jag studerar eller fortbildar mig

föredrar jag

- ✓ DolphinEasyReader och Legimusappen framför Textview

Som dyslektiker med synnedsättning

vill jag

- ✓ ha bilder hellre än bildbeskrivningar
- ✓ växla mellan talsyntes och egen textläsning
- ✓ färgmarkera mening för mening
- ✓ välja talsyntesröst

måste jag

- ✓ förstora text, bilder, symboler, menyer och paneler
- ✓ ställa in tydliga kontraster
- ✓ kunna lyssna på bokstav för bokstav som stavningsstöd

vill jag inte ha

- ✓ gråskala

har jag svårt

- ✓ att tolka tabeller *och* tabellbeskrivningar

använder jag inte

- ✓ punktskrift

brukar jag

- ✓ anteckna i anteckningsblock

Intervju 7

Bakgrund: Kvinna, helt blind sedan 15 års ålder, civilingenjör.

Som användare av dator, smartphone och annan utrustning

Vill jag

- ✓ att tekniken bara ska fungera; att lösa problem med den intresserar mig inte!

Som blind

vill jag inte

- ✓ att andra ska styra vad jag kan eller inte kan göra; jag kämpar hellre!

Som blind användare av datoriserade enheter för läsning och skrivande

vill jag ha

- ✓ program med fast och enhetlig menystruktur
- ✓ koll på var jag befinner mig i den fysiska boken
- ✓ samma förlagsinformation som finns i den tryckta boken
- ✓ läsprogram som hanterar tabeller som i excel och tydliggör när celler är tomma
- ✓ bildbeskrivningar som är övergripande och fokuserar på illustrationens syfte
- ✓ en talsyntes som klarar lyssnande i hög hastighet hellre än en som låter mänskligt för facklitteratur och översiktsläsning
- ✓ inläst mänskligt tal för skönlitteratur och annan nöjesläsning
- ✓ mer än 100 böcker i mitt digitala bibliotek

vill jag

- ✓ själv döpa och ordna böcker och material i mitt digitala bibliotek
- ✓ hämta och läsa Google Books, Epub-böcker och pdf-er på webben

tycker jag inte om

- ✓ touchstyrning som i min i-phone
- ✓ att använda punktskrift för mer än enstaka korta anteckningar
- ✓ ljudsignaler för anteckningar etc som inte hörs när talsyntesen har högsta läshastighet

vill jag inte

- ✓ behöva sitta vid datorn när jag nöjesläser
- ✓ vara beroende av snabbkommandon

Som blind språkstudering

måste jag

- ✓ ha möjlighet att lyssna på ord bokstav för bokstav
- ✓ kunna lita på att olika tecken och accenter återges korrekt

vill jag

- ✓ ha bättre tillgång till lexikon
- ✓ läsa fonetisk skrift digitalt
- ✓ använda uttalsstöd på webben för enskilda ord

föredrar jag

- ✓ att lyssna med min invanda svenska talsyntesröst även på icke-svenskspråkig text vid löpande läsning

saknar jag

- ✓ att inte kunde läsa ryska "eftersom det inte finns talsyntes för det"

Som blind tidigare matematikstuderande och civilingenjör

vill jag

- ✓ läsa matematik digitalt

Som blind musklärare

vill jag

- ✓ läsa och hantera noter digitalt

Som blind musikintresserad

vill jag

- ✓ röststyra Spotify och liknande tjänster/abonnemang

Bilaga 2 User stories lärare och rådgivare

Intervju 8

Bakgrund: Man, specialpedagogisk rådgivare på SPSMs Resurscenter Syn, engagerad i frågor som rör matematik.

Som specialpedagogisk rådgivare på RC Syn

arbetar jag

- ✓ mot högstadiet och gymnasiet
- ✓ med punktskriftsläsande elever

har jag

- ✓ ganska mycket inflytande över val av läromedelsformat och ger information om vilken utrustning som fungerar tillsammans och för läromedelsformatet

erfar jag

- ✓ att en tydlig skolledning gör att stödet för eleven fungerar bättre
- ✓ att det är viktigt att hela skolan är informerad om elevens behov och förutsättningar
- ✓ att det ofta är otydligt på skolorna med vem som gör vad som att ha koll på att utrustningen fungerar och beställa läromedel i tid
- ✓ att det är viktigt med fortbildning och repetition för lärare
- ✓ att skolorna vill ha ett kontinuerligt stöd
- ✓ att en god samverkan med syncentraler är viktig
- ✓ att det kan uppstå konflikter mellan vår information och syncentralens ekonomiska ramar för utrustning
- ✓ att skolornas ökade användning av digitala plattformar inte är fungerande för elever med blindhet – de måste ha filerna i Textview eller html
- ✓ att skolorna inte talar lika mycket om Ipad – det kan ha blivit en självklarhet *eller* mindre vanligt
- ✓ att Daisy-spelare inte förekommer så mycket på skolorna
- ✓ att eleverna lyssnar på skönlitteratur i Legimus

anser jag

- ✓ att det är viktigt för elevens självständighet i Textview att lära sig använda programmets funktioner
- ✓ att eleven riskerar att vänja sig vid att jobba med texten i Word istället för i Textview när resurs eller lärare lägger över hela kapitel i Word för att spara tid åt eleven och att eleven då tappar den funktionalitet i Textview som kan göra den självständig och ge samma tillgång till hela läromedlet som en seende elev med bok har

- ✓ att ett läsprogram kan göras mer tilltalande visuellt med bibehållen funktionalitet för punktskriftsläsare
- ✓ att ett läsprogram som är mer visuellt tilltalande än Textview gynnar även den blinda eleven vid par- och grupparbeten
- ✓ att Textview är ett enkelt program med god funktionalitet och i sig *inte* motverkar elevens självständiga användning
- ✓ att man får lära om för att läsa formler och tecken i matematik i Textview eftersom det inte blir samma överblick när en klammer gäller över flera rader
- ✓ att det är en utmaning att jobba med bilder i ett läsprogram för blinda, och mycket i matematiken är bilder
- ✓ att bildbeskrivningar i ett läsprogram är "jättecentrala"
- ✓ att det fungerar med matematik i Textview för punktskriftsläsare eftersom matematiken görs helt linjärt
- ✓ att elever som jobbar med matematik med läromedel i html-format bör välja linjär text eftersom matematisk text innebär att man måste öppna särskilda editorer för att infoga specialtecken
- ✓ att det idag inte finns något alternativ till Textview, men att det skulle kunna vara Epub-3

vill jag att

- ✓ ett läsprogram ska vara plattformsoberoende
- ✓ det ska vara möjligt att svara på frågor och skriva i direkt för eleven – anteckningsfönstret i Textview används inte eftersom man måste byta miljö
- ✓ att elevens svar och anteckningar i läsprogrammet enkelt ska kunna delas och skickas
- ✓ att det ska vara enkelt att gå mellan löpande text och facit i ett läsprogram, så som det gör flikvis i Textview
- ✓ att det ska gå att placera bokmärken i ett läsprogram
- ✓ att ett läsprogram ska vara enkelt att navigera i, som Textview, så att eleven får tillgång till hela boken och inte begränsas av lärarens urval

vill jag påpeka

- ✓ att det är viktigt att det finns läraranvisningar i ett läsprogram – "det är lätt hänt att det faller bort"

Intervju 9

Bakgrund: Kvinna, arbetar som specialpedagogisk rådgivare.

Som specialpedagogisk rådgivare i en region

har jag endast

- ✓ litet inflytande över den teknisk utrustning som förskrivs

anser jag

- ✓ att syncentralen "har kört samma utrustning år ut och år in"

menar jag

- ✓ att det kan vara bra med repetitioner för lärare i att använda Textview

arbetar jag

- ✓ även med uppdrag som rör andra elever än de som har synnedsättning eller blindhet

har jag

- ✓ en kollega som också arbetar med synnedsättning och blindhet

uppskattar jag

- ✓ att RCSyn finns eftersom regionala rådgivare inte kan få så stor erfarenhet av blindhet eftersom eleverna med blindhet är så få

erfar jag

- ✓ att Textview uppfattas som tråkigt av elever med synnedsättning
- ✓ att elever med synnedsättning vill följa med i boken och ha tillgång till bilder med förstoring
- ✓ att det är krångligt att CD-skivor fortfarande används för Textview
- ✓ att användningen av digitala läromedel för alla elever ökar
- ✓ att vissa digitala läromedel – mainstream - är för "grovpixlade" för att kunna förstoras tillräckligt

erfar jag att Ipad

- ✓ är "mindre utpekande" för eleven att använda
- ✓ är bra som kamera i klassrummet och ute i naturen för att kunna förstora
- ✓ är smidigt för att scanna in material för förstoring i dator eller läs-TV
- ✓ är möjlig att läsa på och titta på bilder i för många elever med synnedsättning
- ✓ är lättare att skriva på för eleverna, särskilt yngre, med ett externt tangentbord

vill jag att ett framtida läsprogram

- ✓ ska vara lättnavigerat som Textview
- ✓ ska kunna skrivas i direkt och inte i en anteckningsruta
- ✓ ska vara utformat så det ser ut som en bok
- ✓ ska ha bilder och visuellt stöd som är tillgängligt med förstoring

- ✓ ska kunna skrivas ut från, delas och skickas av eleven sidvis, avsnittsvis och med de svar eller anteckningar som eleven skrivit in direkt i programmet

hävdar jag

- ✓ att det är viktigt för *alla* elever, särskilt yngre, att få något att ta med sig och visa upp – något som är "min bok"
- ✓ att det behövs både gamla och nya hjälpmedel, som storstilsböcker och Ipad, för att möta elevers behov

Intervju 10

Bakgrund: Kvinna, rådgivare SPSM Resurscenter Syn. Arbetar som rådgivare främst med inriktning mot mellanstadiet och punktskriftsläsande elever, men kan även arbeta med andra funktionsnedsättningar tillsammans med blindhet eller synnedsättning och då även med icke-punktskriftsläsande elever.

Som specialpedagogisk rådgivare på RC Syn

arbetar jag

- ✓ mot årskurs 4-6
- ✓ mot hem- och konsumentkunskap på högstadiet
- ✓ även med elever med annan funktionsnedsättning tillsammans med blindhet eller synnedsättning som inte i är punktskriftsanvändare

erfar jag

- ✓ att "det finns ingen skola där det bara klockrent tuggar på" med tekniken
- ✓ att Textview fungerar bra och är stabilt
men
- ✓ att kombinationen med skärmläsare, punktskriftsskärm och Textview kan krångla
- ✓ att molntjänster är "bökiga" för elever som använder punktskrift

rekommenderar jag

- ✓ att skolans IT-tekniker är med när syncentralens tekniker kommer dit

anser jag

- ✓ att lärare måste sätta sig in hur elevens utrustning och program fungerar: "lite teknikundervisning måste till"
- ✓ att tvålärarsystem är bäst för att hitta tid för elevens träning för ökad självständighet
- ✓ att brist på planering och tid gör att elever inte tränar tillräckligt på att använda sin utrustning och bli självständiga med Textview
men

- ✓ att Textview i sig är enkelt och lättnavigerat
- ✓ Legimus-appen är smidig

önskar jag

- ✓ att elever kunde lyssna på sina läxor i mobilen, som med Legimusappen
- ✓ att ett läsprogram för att lyssna på läxor i mobilen också ska gå att använda med punktskriftsdisplay

vill jag att ett läsprogram

- ✓ ska vara plattformsoberoende
- ✓ ha olika funktionalitet beroende på val av enhet
- ✓ ha samma funktionalitet som Textview när det används i dator
- ✓ ska gå att skriva i direkt
- ✓ ska gå att tanka ned läromedel till online

Intervju 11

Bakgrund: Man, specialpedagogisk rådgivare på SPSMs Resurscenter med inriktning mot högstadiet och gymnasiet, engagerad i frågor som rör digitala läromedel och matematik.

Som specialpedagogisk rådgivare på RC Syn

arbetar jag

- ✓ mot högstadiet och gymnasiet

möter jag

- ✓ punktskriftsläsande elever på SPMS elevkurser

har jag

- ✓ litet inflytande över den utrustning som förskrivs av syncentraler

vill jag

- ✓ att skolor, syncentraler och SPSM ska kunna mötas på en nivå över den regionala för bättre samsyn

hävdar jag

- ✓ att vi pratat länge nog om ett nytt läsprogram och att det är dags att komma igång
- ✓ att vi måste bestämma var ribban ska sättas för funktionaliteten i ett nytt läsprogram

anser jag

- ✓ att elever behöver ges tid att träna mer och få mer entusiasmerande och kunnigt stöd för att tillägna sig funktionaliteten i Textview – eller ett nytt läsprogram - för att bli mer självständiga
- ✓ att SPSM bör undersöka hur elever använder sina punktskriftsskärmar
- ✓ att SPSM skulle kunna arbeta mer uppsökande utan att inkräkta på skolornas huvudansvar; att skolor inte tar kontakt och begär stöd kan vara ett tecken på brist på resurser

erfar jag

- ✓ att användningen av digitala, webbaserade, läromedel utestänger elever med blindhet eftersom de är musstyrda
- ✓ att tidsbrist är ett ständigt problem på skolorna
- ✓ att många skolor har utbildade resurspersoner för eleverna
- ✓ att det ofta brister i tekniskt kunnande även hos pedagogiskt utbildade resurser

erfar jag att Textview

- ✓ uppfattas som gammaldags av skolornas datatekniker
- ✓ uppfattas som visuellt tråkigt av framför allt lärare
- ✓ har en visuell tråkighet som även kan vara negativt för eleven vid par- och grupparbete
- ✓ har funktioner som inte används, trots att de är enkla på grund av brist på tid för färdighetsträning och bristande kunskap om programmet hos lärare

anser jag att ett nytt läsprogram

- ✓ som lägst ska ha den funktionalitet som finns i Textview
- ✓ måste fungera för både användare med blindhet och synnedsättning
- ✓ självklart ska gå att skriva i direkt där man befinner sig i texten och att anteckningar enkelt ska kunna samlas, exporteras, delas och skickas
- ✓ ska ha en smidigare och mer enhetlig tabellhantering än i Textview
- ✓ ska vara enklare att använda i matematik genom att det ska vara möjligt att navigera i och dissekera det matematiska talet
- ✓ kan göra det möjligt att söka samlat i flera läromedel, anteckningar och annat material
men
- ✓ inte måste vara perfekt från början
och
- ✓ bör utvärderas och utvecklas i ett "riktigt fältförsök" med pilotelever och deltagare i
- ✓ SPMS elevkurser

Intervju 12

Bakgrund: Kvinna, specialpedagogisk rådgivare på SPSMs Resurscenter Syn, har tidigare arbetat som resurspedagog för elever med synnedsättning.

Som specialpedagogisk rådgivare på RC Syn

arbetar jag

- ✓ mot årskurs 4-6
- ✓ enbart med punktskriftsläsande elever
- ✓ *inte* med egna kontakter med syncentraler i rådärenden utan bollar vidare till regionala rådgivare

önskar jag

- ✓ att syncentralen kunde medverka med sin specifika kunskap om elevens utrustning och "teknik och kortkommandon" på SPSMs kortkurser om Textview

rekommenderar jag

- ✓ att eleven ges tid för egen träning i att använda sina hjälpmedel

anser jag

- ✓ att eleven har större förmåga till både självständighet *och* delaktighet ju bättre och ju mer självständigt eleven kan använda sina hjälpmedel
- ✓ tvåläraresystem fungerar bäst för att se till elevens behov

Som tidigare resurspedagog

tänker jag, utan att säkert veta

- ✓ att lärare undervärderar barnens förmåga att lära sig hantera sina program och sin utrustning

är min kunskap

- ✓ att lärare och resurs måste kunna hantera elevens program och utrustning, men inte ges tillräcklig tid och möjlighet för att kunna det

Som rådgivare på RC Syn och tidigare resurspedagog

vill jag

- ✓ att ett läsprogram ska vara möjligt att svara på frågor och skriva i direkt för eleven

- ✓ att elevens svar och anteckningar i läsprogrammet enkelt ska kunna delas med kamrater och skickas till lärare
- ✓ att så många funktioner som möjligt ska kunna styras direkt i läsprogrammet utan att man behöver ändra t ex inställningar i skärmläsaren som i Textview
- ✓ att det ska gå snabbare att ta fram anpassade läromedel än så som det är idag i Textview
- ✓ att det är svårt för elever med synrester som behöver förstoring att använda Textview
- ✓ att Textview, trots att text måste kopieras till Word för att fungera som en arbetsbok, fungerar bra för elever med blindhet och är lättnavigerat

Intervju 13

Bakgrund: Kvinna, arbetar som synpedagog på Sprida kommunikationscenter i Region Örebro län som fungerar som resurscentrum på uppdrag av landsting, företag och myndigheter och för förskrivningar vid funktionsnedsättningar som rör kommunikation, kognition, rörelseförmåga, syn och hörsel.

Sprida utbildar såväl elever som lärare och föräldrar i att använda förskrivna utrustning.

Respondenten har tidigare arbetat som synpedagog på syncentral.

Som synpedagog på ett kommunikationscentrum som förmedlar hjälpmedel för funktionsnedsatta
arbetar jag

- ✓ med utbildningar i att använda utrustning som förskrivits av syncentral för såväl elever och föräldrar som för lärare och annan skolpersonal
- ✓ med anpassningar av datorer och andra enheter för synnedsatta och blinda
- ✓ med fler elever med synnedsättning än blindhet
- ✓ även med elever som har andra funktionsnedsättningar och synskada, men som inte har kontakt med syncentralen

erfar jag

- ✓ att vi får frågor om allt som har med datorer att göra vid våra kontakter med skolorna
- ✓ att skolornas egen tillgång till IT-stöd varierar
- ✓ att skolornas användning av lärplattformar är ett problem för tillgängligheten
- ✓ att appar som används av skolorna inte alltid fungerar med VoiceOver
- ✓ att Ipad är svårare att läsa på än Iphone för synnedsatta och blinda elever
- ✓ att pdf-er som inte kan göras tillgängliga i dator är tillgängliga i Iphone
- ✓ att punktskriftsskärm med 80 tecken inte längre förskrivs till skolelever

upplever jag både

- ✓ att lärare och resurser ibland hjälper lite äldre elever för mycket med deras utrustning istället för att träna dem i att använda den självständigt och bli snabbare

och

- ✓ att en del elever vill vara mer självständiga än vad som är bra för deras kunskapsinhämtning

anser jag

- ✓ att det är viktigt att eleven får påverka hur utrustningen ska visa punktskrift – det är elevens "pryl" – men att det måste stämmas av successivt så att eleven vet vad den väljer och väljer bort
- ✓ att lärare måste lära sig hantera elevernas program och utrustning för att kunna anpassa sin undervisning
- ✓ att lärare och resurs måste känna till och behärska elevens styrsätt för sin utrustning och läsprogram för att kunna ge stöd som stärker elevens självständighet *och* för att förstå elevens arbetsvillkor och tidsåtgång
- ✓ att lärare och resurs måste tänka igenom vad som är det pedagogiska syftet med en lektion eller uppgift för att kunna bedöma den synnedsatta eller blinda elevens behov av stöd och anpassningar t ex med att få tillgång till sökresultat om syftet med lektionen är att eleverna inte bara ska söka utan också lära sig något *om* det de söker på och ta fram egen information

anser jag att ett läsprogram – ett utvecklat Textview eller ett nytt program

- ✓ ska vara ett bra program för punktläsare i botten, såsom Textview är idag
- ✓ ska göras brett och flexibelt så att det även passar synnedsatta som behöver kunna förstora rejält, öka kontraster, expandera bokstäver och ha stöd av färger och bilder
- ✓ ska kunna anpassas även för läs- och skrivnedsatta/dyslektiker som i mycket har likartade behov som synnedsatta
- ✓ ska ha inbyggd skärmläsare
- ✓ ska fungera med gratis talsyntesröster som Bengt
- ✓ ska ha lathundar för att underlätta användning och hantering

anser jag att ett brett och flexibelt läsprogram

- ✓ gör övergången till punktskrift enklare för synnedsatta med RP
- ✓ kan finnas på alla skolor
- ✓ som blir allmänt spritt skapar en ökad efterfrågan på anpassade läromedel, vilket borde leda till en större *och* snabbare tillgång

Intervju 14

Bakgrund: Man, specialpedagogisk rådgivare på regional nivå, har tidigare arbetat med anpassningar och utrustning för synnedsatta och blinda inom landstinget och som chef för Sprida.

Som specialpedagogisk rådgivare i en region

arbetar jag

- ✓ mot punktskriftsläsande elever
- ✓ även mot elever som har CVI och synnedsättning eller blindhet tillsammans med annan funktionsnedsättning
- ✓ även med IKT-stöd för dövblinda barn, men då som inhyrd till Nationellt Kunskapscentrum för Dövblinda, Nkcdb

har jag

- ✓ tjugo års erfarenhet från arbete med anpassning och utrustning för synnedsatta och blinda inom landstinget

erfar jag

- ✓ att skolorna ofta gör fel val av läromedel och får fel utrustning
- ✓ att skolorna till 40-50 procent upphandlar Chromebook åt eleverna och att det är begripligt eftersom det är "så bra för många och billigt"
- ✓ skolor i områden med en mindre attraktiv arbetsmarknad ofta saknar specialpedagog
- ✓ att det fungerar bäst när lärare delar ansvar och får samma fortbildning som på förskolan när tre förskollärare gemensamt arbetar med ett barn
- ✓ att det finns en risk att skolor, när de har abonnemang hos Inläsningstjänst, tror att det räcker att tillhandahålla inlästa läromedel
- ✓ att förenklade och värdefulla program som tagits fram av SPSM och andra t ex Sprida riskerar att försvinna från marknaden därför att de inte längre förvaltas
- ✓ att det finns risker med att regionala rådgivare "kommer långt från" den enskilda eleven och får sin information om stödbehov från skolan
- ✓ att skolor och lärare med liten, eller ingen, kunskap *inte* ber om stöd

saknar jag

- ✓ riktlinjer för när RC Syn ska kopplas in i regionala uppdrag
- ✓ att få träffa RC Syns rådgivare för bättre komplettering av våra roller

betonar jag

- ✓ att det måste ställas mer krav på förlagen att boken eller det digitala läromedlet ska gå att använda redan vid utgivningen

anser jag

- ✓ att skolor som köper in digitala, och andra läromedel, som inte kan anpassas bryter mot lagen om att offentlig sektor inte får upphandla det som inte är tillgängligt för alla

erfar jag när det gäller Textview

- ✓ att elever med synnedsättning som kunde varit mer hjälpta av ett läsprogram med visuellt stöd får Textview slentrianmässigt eller därför att landstingets syncentral inte förskriver något annat program av besparingsskäl
- ✓ att lärare anser att Textview ser tråkigt ut och skäms för att det är gammaldags
- ✓ att bra och enkla funktioner i Textview inte används eftersom de inte är kända för lärare och resurspersoner
- ✓ att elever i regel kan hantera Textview själva om de får en mjuk övergång mot ökad självständighet

hävdar jag att det behövs mer anpassningar

- ✓ som att lärare eller resurs kopierar från Textview till Word eller annat ordbehandlingsprogram när eleven ska svara på frågor om eleven har fler funktionsnedsättningar t ex rörelsehinder som gör det svårt att växla program och att kunskapsinhämtningen annars blir lidande
- ✓ i form av enklare program som t ex det förenklade ordbehandlingsprogrammet Bright för yngre elever och elever med fler funktionsnedsättningar och kognitiva svårigheter

vill jag att ett framtida läsprogram

- ✓ ska vara plattformsoberoende och fungera även med Chromebook som är bra för många och billigt : "vi ska inte sätta käppar i hjulet"
- ✓ ska ha lika god funktionalitet för punktskriftsläsare som Textview
- ✓ ska vara enkelt att installera, lägga till och ta bort "böcker" i, till exempel som Dolphin EasyReader
- ✓ ska bygga på kompromisser och fortsatt användning av särskilda förstöringsprogram, men då kan göras gemensamt för blinda, synnedsatta och dyslektiker
- ✓ ska ha en snabbmeny som kompletterar de tio vanligaste snabbkommandona
- ✓ ska ha en anteckningsfunktion som kan användas med bokmärken och så att egna dokument relaterar till kapitel och sidor
- ✓ ska utformas så att användaren förstår hur en bok är uppbyggd, såsom i Textview

Intervju 15

Bakgrund: Kvinna, arbetar som specialpedagogisk rådgivare på regional nivå, har tidigare arbetat som ambulering specialpedagog.

Som specialpedagogisk rådgivare i en region

ingår jag

- ✓ i ett team som har en 30 procentig underbemanning

har jag bara rådgivande

- ✓ inflytande över val av teknisk utrustning som förskrivs av syncentralen

är jag

- ✓ ensam i mitt team om att arbeta med synnedsättning
- ✓ rådgivare även till lärare och skolor med elever med andra stödbehov och funktionshinder

arbetar jag med ärenden

- ✓ som rör mer än tre gånger fler elever med synrester än med blindhet

möter jag lärare

- ✓ som har behov av kontinuerlig utbildning i att använda program och utrustning
- ✓ som behöver mer uppsökande stöd: "Man kan inte säga vad man inte kan när man inte vet vad man inte kan"

erfar jag

- ✓ att fler elever med synnedsättning byter till eller börjar i en ny skola mitt under terminen
- ✓ att elever med synnedsättning *inte* är överrepresenterade bland nyanlända men att de får mer fokus och kräver mer stöd
- ✓ att mindre kommuner har "svårare att få till det med IT-ansvaret" på skolorna

Som specialpedagogisk rådgivare och tidigare ambulerande speciallärare

anser jag

- ✓ att det blivit lättare att motivera elever att acceptera och använda sin utrustning när alla elever har datorer eller andra enheter
- ✓ att det är viktigt för eleverna att den anpassade boken ser ut som den tryckta
- ✓ att de viktigaste funktionerna i ett läsprogram är att kunna söka ord, gå till sida och lägga bokmärken
- ✓ att det är viktigt för elever som använder läsprogram att kunna svara på frågor och anteckna på ett smidigt sätt direkt i programmet
- ✓ att snabbkommandon måste vara enkla att lära såsom i Textview
- ✓ att Textview väljs i brist på bättre alternativ *men* har varit bra för blinda

ser jag behov av ett visuellt mer tilltalande läsprogram

- ✓ för att svara upp mot behovet av bilder och visuellt stöd för elever med synnedsättning som använder förstoring *och* för dyslektiker
- ✓ för att främja par- och grupparbeten med seende kamrater

är min erfarenhet

- ✓ att det är svårt att motivera och lära elever som fortfarande har synrester att använda punktskrift eftersom det visuella tar över
- ✓ att Daisy-spelare och Victor Reader Stream nästan inte används alls längre, eftersom telefonen tagit över
- ✓ att "IT-avdelningar och anpassning inte pratar samma språk"

Intervju 16

Bakgrund: Kvinna, musiklärare i grunden och med mångårig erfarenhet som lärare, men som följt en elev med blindhet från F-klass till nuvarande årskurs 6 som heltidsresurs i alla teoretiska ämnen och på raster.

Som lärare och resurs för en elev med blindhet

måste jag

- ✓ lägga många arbetstimmar på att kopiera från Textview för att eleven ska kunna skriva i matteboken

vill jag

- ✓ ha ett läsprogram som går att skriva i direkt för eleven
- ✓ ha ett läsprogram där svaren i den anpassade boken kan skickas direkt till lärare och delas med kamrater
- ✓ att det ska vara enkelt att ta bort och lägga till böcker i läsprogrammet
- ✓ att eleven ska kunna använda sitt läsprogram självständigt – det fungerar bra med Textview utom när det kommer att lägga till och ta bort böcker

anser jag

- ✓ att Textview innehåller de viktigaste funktionerna som att söka ord och rubriker och att söka och gå till sida.
- ✓ att det betyder mycket att det finns anpassade böcker
- ✓ att det vore bra om väntetiden på anpassade böcker inte var så lång

tycker jag inte om

- ✓ att problemen med att ta del av pdf-er som punktläsare sopas under mattan

är min erfarenhet

- ✓ att det är alltid är något som kan strula med den tekniska utrustningen och när olika enheter, program och hjälpmedel ska fungera tillsammans

Intervju 17

Bakgrund: Man, arbetar som IT-pedagog på syncentral inom Stockholms läns landsting, tidigare SO-lärare.

Som förskrivare av hjälpmedel till skolelever

erfar jag

- ✓ att eleverna ofta kan göra mer med sina Iphone än med sina föreskrivna hjälpmedel eftersom de använder dem mer och testat sig fram
- ✓ att elevernas hjälpmedelsanvändning är beroende av skolans IT-pedagogiska personalresurser
- ✓ att IT-ansvariga på skolorna ofta saknar tillräcklig pedagogisk kompetens och erfarenhet
- ✓ att elevernas resurspersoner ofta saknar pedagogisk utbildning och erfarenhet/och eller IT-kunnande och intresse för att tillägna sig IT-kunskaper
- ✓ att Textview mest används för elever med blindhet
- ✓ att "skolorna följer minsta motståndets lag" och i första hand väljer Legimus och läromedel från Inläsningstjänst, som de redan får från, än beställer Textview-material från SPSM.

vill jag

- ✓ kunna ta fram anpassningar som underlättar vid en övergång till punktskrift då eleven har en diagnos som visar att synen kommer att försvinna

anser jag

- ✓ att ett läsprogram ska kunna användas oberoende av val av enhet såsom telefon, dator eller läsplatta
- ✓ att ett läsprogram ska ha snabbkommandon som är mainstream och bara kräver en knapptryckning – det fungerar bra i Textview
- ✓ att går att utveckla samma läsprogram för användare med blindhet, synnedsättning och läs- och skrivsvårigheter/dyslexi men med olika användargränssnitt, i betydelsen vad som visas på skärmen
- ✓ att lärare och resurspersonal måste ha goda kunskaper om hur elevens arbetssituation påverkas av att hen använder hjälpmedel
- ✓ att tid för färdighetsträning behövs för att eleven ska lära sig att behärska sina hjälpmedel
- ✓ att lärare och resurspersonal måste ha en medvetenhet om att tekniken i sig inte kan ersätta ett gott pedagogiskt förhållningssätt
- ✓ att syncentralers och SPSMs roller bör förtydligas

hamnar jag lätt i en gråzon

- ✓ där jag gör vad SPSMs rådgivare borde göra när problem uppstår med hanterandet av Textview och eleven behöver handledning i att använda sitt läsprogram

erfar jag att de för eleverna mest centrala funktionerna i ett läsprogram är

- ✓ att kunna gå till sida och söka ord
- ✓ att direkt komma tillbaka där man senast var i boken: "Ta inte bort den funktionen!"

erfar jag att elever som har Textview

- ✓ har svårt att öppna och stänga av programmet
- ✓ har svårt att lägga in böcker från CD-rom – tekniken är föråldrad och beroende av utrustning som inte längre är mainstream
- ✓ inte vinner något i pedagogiskt hänseende på framställningar i tabellform som korsord i engelskaböcker; de är bara "bökiga"
- ✓ inte använder innehållsförteckning och register förrän på högre stadier.
- ✓ ofta hoppar över bildbeskrivningar

är jag negativ till

- ✓ Chromebook-datorer eftersom de inte fungerar tillsammans med hjälpmedel – ett nytt läsprogram ska kunna användas i alla enheter, "för den delen även Chromebook" men annan utrustning gör det inte idag

är jag positiv till

- ✓ Youtube-instruktioner om utrustning och programvara för egen utbildning, repetition och fortbildning och för lärare och resursperson